

DEN NATURLIGE GJØDSEL OG TORVSTRØ

AF LANDBRUGSSKOLEBESTYRER OG STORTINGSMAND JOHAN AUSTEEN.

(UDDRAG AF EN ARTIKEL I »NORSK LANDMANDSBLAD« NR. 45, 1906.)

I store dele af vort land er behandlingen af den naturlige gjødsel meget mangelfuld, og det tab, som derved forvoldes landbruget, er uhyre. Det er vistnok en af de mest forsømte sider af landbruget.

Gjødselen indeholder jo plantenæringsstoffer, og disse er raamaterialerne ved planteproduktionen og indirekte ogsaa ved dyreproduktionen. Enhver produktion er jo afhængig af tilgangen paa raastof. Man skulde jo derfor tro, at ogsaa landmanden først og fremst maatte sørge for at bevare mest mulig af disse værdifulde stoffer under deres stadige kredsløb paa eiendommen.

Den naturlige gjødsel er 2 slags, fast og flydende. Den saakaldte faste gjødsel skriver sig fra ufordøielige eller ialfald ikke opseguede emner af foderet, medens den flydende gjødning er omdannelsesprodukt af selve dyrelegemet. Allerede deraf kan man slutte, at sidstnævnte er den værdifuldeste del af den naturlige gjødsel. En middels stor norsk ko leverer i 9 maaneder ved middels fodring ca. 7000 kg. gjødsel, nemlig ca. 4900 kg. fast og ca. 2100 kg. flydende.

Fast kogjødssel indeholder ca. 0.27 pct. kvælstof, 0.16 pct. fosforsyre og 0.09 pct. kali.

Ko-urin indeholder ca. 0.63 pct. kvælstof, intet fosforsyre og 1.30 pct. kali.

I de ca. 4900 kg. fast gjødsel findes altsaa:

Ca. 13.23 kg. kvælstof, der værdsat til 60 øre pr. kg. = kr.	7.94
» 7.84 » fosforsyre, —»— 25 —»— = »	1.96
» 4.41 » kali, —»— 30 —»— = »	1.32

kr. 11.22

I de 2100 kg. urin findes:

Ca. 13.23 kg. kvælstof, der værdsat til 1 kr. pr. kg. = kr.	13.23
» 27.30 » kali, —»— 40 øre — = »	8.19

kr. 21.42

Tilsammen kr. 32.64

Hvilket altsaa efter denne beregning skulde være værdien af den fra en ko i løbet af 9 maaneder faldne gjødsel. I 6 maaneder bliver den altsaa værd ca. to trediedele deraf eller ca. 21 kroner, den flydende ca. 14 kr. og den faste ca. 7 kr.

Ifølge den officielle tælling af 3die december 1900 havde vi her i landet ca. 700000 stykker fæ over 2 aar. Værdien af disse voksne dyrs gjødsel i 1/2 aar skulde altsaa være ca. 14.7 millioner kr. Dertil kommer gjødselen fra ungfæet og fra alle vore øvrige husdyr, hvis

gjødsel er indholdsrigere og derfor betydelig mere værd end kogjød-selen. Ved sterkere fodring, som jo i den senere tid er blevet mere almindelig, bliver ogsaa gjød-selen meget mere værd.

Tilsammen repræsenterer altsaa den naturlige gjød-sel meget store værdier, og gjød-seldyngen er med god grund betegnet som landman-dens guldgrube.

Hvor meget man taber af den naturlige gjød-sels værdi er det selvfølgelig umuligt at opgøre sig en bestemt mening om; men vi over-driver visselig ikke (tallet er snarere for lavt) naar vi regner, at to femte-dele tabes, slig som gjød-selen nu behandles her i landet. Tabet op-staan som bekjendt paa to maader, nemlig i væskeform og gasform. Mest tabes visselig derved, at den flydende gjød-sel faar anledning til at rinde bort.

Den flydende gjød-sel kan bevares enten ved opsugning i myr-jord eller *torvstrø* eller i urinkum. Opsuger 1 kg. *torvstrø* 5 kg. urin, skal det knapt 300 kg. *torvstrø* til for at opsuge de 1400 kg. urin, som falder fra en ko i $\frac{1}{2}$ aar. Om *torvstrøet* koster os 2 øre pr. kg. (ved de smaa *torvstrølag* skaffes det betydelig billigere), altsaa hvis 300 kg. koster 6 kr., vil vi for dette udlæg kunne bevare en gjød-sel-værdi af 14 kr. Regner man et uundgaeligt tab af 10 pct. og 10 pct. til forøget arbeide, saa bliver derfra at trække $2 \times \text{kr. } 1.40 = \text{kr. } 2.80$, altsaa rest kr. 11.20 pr. ko. Nettofortjenesten ved anvendelsen af *torvstrø* bliver efter denne beregning $\text{kr. } 11.20 \div 6 \text{ kr.} = \text{kr. } 5.20$ pr. norsk ko pr. vinterhalvaar. For landets 700000 voksne køer bliver det over $3\frac{1}{2}$ million kr. Dertil kommer den gjød-selværdi, som *torvstrøet* har.

At opsuge den flydende gjød-sel i *torvstrø* er visselig det hel-digste; thi derved kan man bedst beskytte sig mod tab af kvælstof under gjæringen, og den faste gjød-sel, hvori den indblandes, bliver ogsaa derved bedre, især til brug paa tør muldfattig jord.

Men det er ofte vanskeligt at skaffe tilstrækkeligt af tørt *torvstrø*. Derfor kan det ogsaa mængstedes være at anbefale at opsamle endel flydende gjød-sel i urinkum.

Der er selvfølgelig distrikter i vort land, hvor gjød-selbehandlingen er upaaklagelig; men som sagt, mængstedes er den ogsaa meget slet. Det gjælder at faa alle med. Ingen har raad til at miste en hel del af disse værdier, der er en saa absolut nødvendig faktor i den land-økonomiske produktion. Det viser en daarlig beregning, naar man køber betydelige mængder kunstgjød-sel og lader det bedste af den naturlige gjød-sel gaa i bækken. Thi man køber den gjød-sel billigst, som man indvinder ved en god behandling af den gjød-sel, som falder paa gaarden. Alligevel er endel kunstgjød-sel nødvendig.

Vort lands offentlige myndigheder bør gjøre mere end hidtil for at *henlede opmærksomheden paa dette vigtige spørgsmaal.**)

*) Udhævet af »meddelelsernes« redaktion.